

МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ

ИЗВЕШТАЈ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ О МЕРАМА КОЈЕ СУ ПРЕДУЗЕТЕ РАДИ ИСПУЊАВАЊА ПРЕПОРУКА ГРУПЕ ДРЖАВА ЗА БОРБУ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ (ГРЕКО)

Београд, децембар 2007. године

Извештај Групе држава за борбу против корупције за Републику Србију усвојен је на пленарној седници овог тела јуна 2006. године и садржи 25 препорука. Устав Републике Србије ступио је на снагу 08. новембра 2006. године. Уставни закон за спровођење Устава Републике Србије предвидео је рокове за усклађивање одређених закона са Уставом и поставио генерални рок до 31. децембра 2008. године за усклађивање осталих закона, који нису у складу са Уставом.

Република Србија, у испуњавању препорука које обухватају теме Првог и Другог круга евалуације, предузела је следеће мере:

- i. да се унапреди примена Закона о јавним набавкама, нарочито кроз организовање обуке за државне службенике који учествују у процесу набавки

Степен испуњености: задовољавајуће

Припремљен је Нацрт закона о јавним набавкама од стране радне групе коју су чинили представници Министарства финансија, Управе за јавне набавке и Комисије за заштиту права. Важећи закон је претрпео значајне измене. Промењено је 2/3 чланова Закона.

Кључне промене су следеће:

Унапређена је заштита права у поступцима јавних набавки, тако што је предложено да Комисија за заштиту права буде самостално тело, независно од извршне власти, чије ће чланове и председника бирати Народна скупштина, а не Влада, као што је то сада случај.

Изузеци од примене Закона су сужени, пре свега код тзв. „поверљивих набавки“. Као што је у Извештају ГРЕКО-а констатовано, Закон се не примењује на набавке које су као поверљиве одређене посебним прописима, чиме је остављана могућност државним органима да својим актима пропишу да је набавка одређеног добра, услуге или радова поверљива и да на тај начин створе основ за изузимање од примене Закона.

Предложеним Нацртом, предвиђено је да је «поверљива набавка» само она набавка која је праћена другим, посебним мерама безбедности, које се уређују посебним прописима, који регулишу случајеве угрожености живота и здравља људи, земље итд. Уколико није праћена посебним мерама безбедности које су уређене другим посебним прописима, набавка не може постати поверљива само зато што ће актом надлежног државног органа бити проглашена поверљивом.

Нацртом је предвиђен ефикаснији механизам праћења и контроле процеса јавних набавки, путем повећања транспарентности. Предложено је да се сви јавни позиви, одлуке о додели уговора, информације о уложеним захтевима

за заштиту права, одлуке Комисије.., објављују на специјализованом порталу Управе за јавне набавке. Управа би, такође, прикупљала и кварталне извештаје о закљученим уговорима о јавним набавкама, који би садржали знатно већи број информација него до сада, што би јој омогућило да ефикасније уочава неправилности у поступцима јавних набавки. На пример, уколико се на порталу налази информација да је уложен захтев за заштиту права који има суспензивно дејство, а на порталу или у извештају постоји податак да је уговор закључен, биће јасно да одредба о суспензивности није поштована. На тај начин ће Управа моћи да, на квалитетнији начин, укршта и анализира информације прикупљене по више основа и да тиме делотворније врши праћење регуларности поступака јавних набавки. Предвиђена је јасна законска обавеза Управе да све информације о уоченим нерегуларностима у поступцима јавних набавки доставља Државној ревизорској институцији или другој надлежној институцији.

Препорука у погледу јачања обуке и професионализације службеника који обављају јавне набавке уграђена је у Нацрт закона тако што је предвиђено да сваки наручилац, који има годишње набавке изнад 20 милиона динара, мора да одреди најмање једног службеника чији ће превасходан посао бити јавне набавке. То не значи ново запошљавање, већ обавезу да се, у оквиру постојећег броја запослених, одреди особа која ће бити задужена и одговорна за јавне набавке. Такође је предвиђено да службеник за јавне набавке мора да прође стандардизовани програм обуке, који ће припремити Управа за јавне набавке. Након што прође програм обуке, службеник је обавезан да полаже испит (проверу знања) пред комисијом коју чине по један представник Министарства финансија, Управе за јавне набавке и Комисије за заштиту права. Они који успешно положе писмени и усмени испит, добијају сертификат.

Регистар лица која су добила сертификат води Управа за јавне набавке и биће објављен на њеном веб сајту.

Наручилац је у обавези да, најкасније годину дана од ступања на снагу Закона, пријави службеника за полагање испита чиме је постављено прецизно временско ограничење за реализацију обуке службеника за јавне набавке. Закон, такође, предвиђа да се услови ко може бити предавач, програм обуке, поступак провере знања и сертификације детаљније уреде посебним подзаконским актом који ће донети министар финансија.

Предуслов да би поступак свеобухватне, стандардизоване обуке државних службеника у области јавних набавки од стране компетентних предавача започео је да нови Закон о јавним набавкама, који ће садржати ове одредбе, што пре буде усвојен од стране Народне скупштине, као и да се донесе одговарајући Правилник који ће ближе уредити цео поступак.

Педесет запослених у државним органима, јавним предузећима и установама, као и другим институцијама Републике Србије, марта 2007. године, завршило је семинар у организацији Мисије ОЕБС-а и Управе за јавне набавке Републике Србије (више на www.ujn.sr.gov.yu/english/indexeng.htm).

У циљу унапређења примене Закона о јавним набавкама организована је обука под називом «Јавне набавке», 12, 13. и 14. новембра 2007. године, којима

су били обухваћени државни службеници који спроводе поступак јавних набавки. Обуку је прошло 80 државних службеника. Такође, одржана је обука за примену овог закона 10. и 13. децембра 2007. године, којој је присуствовало око 60 државних службеника из органа државне управе и служби владе.

Обука се врши и кроз организовање стручних саветовања и семинара које организују стручни часописи коришћењем Билтена Министарства финансија, као и кроз комуникацију са Управом за јавне набавке, консултације и путем веб сајта те управе.

- ii. да се пронађу начини да се поступак именовања и унапређења судија и тужилаца учини транспарентнијим, како би се учврстило поверење јавности у потпуну независност тужилаца и судија од било каквог непримереног политичког утицаја, као и поверење у њихову непристрасност у вршењу функције

Степен испуњености: задовољавајуће

Одлуком о утврђивању Националне стратегије реформе правосуђа која је ступила на снагу 03. јуна 2006. године, између осталог, предвиђено је:

«Процес именовања и избора судија мора бити у функцији институционалне и индивидуалне независности судског система. Нови Устав мора да утврди и гарантује независност и самосталност судија. Индивидуалну независност судија гарантоваће Високи савет судства као нови судски орган у уставном систему Републике Србије.

Високи савет судства ће имати искључиву надлежност да Народној скупштини предлаже кандидате за први избор на судијску функцију. Предложене кандидате Народна скупштина бира на одређено време од три године. По истеку овог периода Високи савет судства, у законски прописаној процедури, доноси одлуку о сталном именовању на судијску функцију, а одлуку декларативно потврђује председник Народне скупштине, пред којим изабране судије полажу заклетву, након чега ступају на судијску функцију.

Председнике судова бираће Народна скупштина на предлог Високог савета судства, по поступку који ће бити уређен посебним законом.

Након формирања Националног института за обуку у правосуђу, успешно положени завршни испит на овом Институту постаће врло цењен критеријум за избор на судијску функцију. Високи савет судства ће развити прецизне критеријуме за нови начин предлагања, избора, напредовања, одговорности и престанка судијске функције.

Доношењем новог Устава, односно законског оквира, формираће се нова мрежа судова са измењеним надлежностима и оптималним бројем потребних судија, у складу са потребама и јасно мерљивим стандардима и критеријумима, које ће утврдити Високи савет судства. Неминовно је да на основу ових

стандарда и критеријума сам судски систем обезбеди да најбоље и најугледније судије или правници буду изабрани за вршење судијске функције. Такође да најспособнији и најодговорнији напредују у више судове у складу са својим знањем и способностима, они који су у оквиру просека остану у судовима истог ранга, а они који не испуњавају ни минимум критеријума и стандарда не буду изабрани.»

Устав Републике Србије који је ступио на снагу новембра 2006. године везано за положај правосудних органа, између осталог, предвиђа:

Избор судија Члан 147.

«Народна скупштина, на предлог Високог савета судства, бира за судију лице које се први пут бира на судијску функцију.

Мандат судији који је први пут изабран на судијску функцију траје три године.

Високи савет судства, у складу са законом, бира судије за трајно обављање судијске функције, у истом или другом суду.

Високи савет судства одлучује и о избору судија који су на сталној судијској функцији у други или виши суд.

Престанак судијске функције Члан 148.

Судији престаје судијска функција на његов захтев, наступањем законом прописаних услова или разрешењем из законом предвиђених разлога, као и ако не буде изабран на сталну функцију.

Одлуку о престанку судијске функције доноси Високи савет судства. Против ове одлуке судија има право жалбе Уставном суду. Изјављена жалба искључује право на подношење Уставне жалбе.

Поступак, основи и разлози за престанак судијске функције, као и разлози за разрешење од дужности председника суда, уређују се законом.

Високи савет судства Положај, састав и избор Члан 153.

Високи савет судства је независан и самосталан орган који обезбеђује и гарантује независност и самосталност судова и судија.

Високи савет судства има 11 чланова.

У састав Високог савета судства улазе председник Врховног касационог суда, министар надлежан за правосуђе и председник надлежног одбора Народне скупштине, као чланови по положају и осам изборних чланова које бира Народна скупштина, у складу са законом.

Изборне чланове чине шест судија са сталном судијском функцијом, од којих је један са територије аутономних покрајина, и два угледна и истакнута правника са најмање 15 година искуства у струци, од којих је један адвокат, а други професор правног факултета.

Председници судова не могу бити изборни чланови Високог савета судства.

Мандат чланова Високог савета судства траје пет година, осим за чланове по положају.

Члан Високог савета судства ужива имунитет као судија.

Надлежност Високог савета судства Члан 154.

Високи савет судства бира и разрешава судије, у складу са Уставом и законом, предлаже Народној скупштини избор судија приликом првог избора на судијску функцију, предлаже Народној скупштини избор председника Врховног касационог суда и председника судова, у складу са Уставом и законом, учествује у поступку за престанак функције председника Врховног касационог суда и председника судова, на начин предвиђен Уставом и законом, врши и друге послове одређене законом.

Правни лек Члан 155.

Против одлуке Високог савета судства може се уложити жалба Уставном суду, у случајевима прописаним законом.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца Члан 159.

Функцију јавног тужилаштва врши јавни тужилац.

Јавног тужиоца бира Народна скупштина, на предлог Владе.

Мандат јавног тужиоца траје шест година и може бити поново биран.

Заменик јавног тужиоца замењује јавног тужиоца при вршењу тужилачке функције и дужан је да поступа по његовим упутствима.

Народна скупштина, на предлог Државног већа тужилаца, бира за заменика јавног тужиоца лице које се први пут бира на ову функцију.

Мандат заменику јавног тужиоца који је први пут изабран на функцију траје три године.

Државно веће тужилаца, у складу са законом, бира заменике јавних тужилаца за трајно обављање функције, у истом или другом јавном тужилаштву.

Државно веће тужилаца одлучује и о избору заменика јавних тужилаца који су на сталној функцији у друго или више јавно тужилаштво.

Престанак функције јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца Члан 161.

Јавном тужиоцу и заменику тужиоца престаје функција на њихов захтев, наступањем законом прописаних услова или разрешењем из законом прописаних разлога. Јавном тужиоцу функција престаје и ако не буде поново изабран, а заменику јавног тужиоца, ако не буде изабран на сталну функцију.

Одлуку о престанку функције јавног тужиоца, у складу са законом доноси Народна скупштина, при чему одлуку о разрешењу доноси на предлог Владе.

Одлуку о престанку функције заменика јавног тужиоца, у складу са законом, доноси Државно веће тужилаца.

Против одлуке о престанку функције јавни тужилац и заменик јавног тужиоца могу уложити жалбу Уставном суду. Изјављена жалба искључује право на подношење уставне жалбе.

Поступак, основи и разлози за престанак функције јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца, уређују се законом.

Надлежност Државног већа тужилаца Члан 165.

Државно веће тужилаца предлаже Народној скупштини кандидате за први избор за заменика јавног тужиоца, бира заменике јавних тужилаца за трајно обављање функције заменика јавног тужиоца, бира заменике јавних тужилаца који су на сталној функцији за заменике јавног тужиоца у другом јавном тужилаштву, одлучује у поступку за престанак функције заменика јавних тужилаца, на начин предвиђен Уставом и законом, врши и друге послове одређене законом.»

У складу са решењима утврђеним у Уставу Републике Србије, међународним стандардима и препорукама Савета Европе, као и искуствима земаља у транзицији, израђена су Основна начела за системске законе о судијама и Основна начела за системске законе о јавним тужиоцима.

Ова основна начела су позитивно оцењена од стране експерата Савета Европе на округлом столу одржаном у јулу 2007. године. Коментари и сугестије експерата уграђени су у Начела.

У сарадњи са Организацијом за европску безбедност и Саветом Европе, организован је округли сто „Значај увођења јасних и мерљивих критеријума за избор, напредовање, дисциплинску одговорност и разрешење носилаца правосудних функција (судија и јавних тужилаца) у Републици Србији“, 2. октобра 2007. године. Разматрана су постојећа решења, стручна јавност је упозната са упоредно-правним искуствима и праксом других земаља. Отворена је јавна расправа о потреби успостављања јаснијих и мерљивијих критеријума за евалуацију рада носилаца правосудних функција. На округлом столу била су присутна 4 међународна експерта (од чега један експерт Савета Европе) и око 100 учесника (представника правосудних институција, међународних организација и амбасада).

Високи савет правосуђа, у ужем саставу, који се односи на функционисање судства, донео је Одлуку о Мерилима и критеријумима за предлагање кандидата за избор судија и председника суда, која с обзиром на постојећу законску регулативу омогућава бољу транспарентност поступка за предлагање кандидата. На основу ове одлуке Високи савет правосуђа извршио је предлагање судијских кандидата за први избор и за напредовање. Одлука је

достављена свим судовима, објављена је на сајту Врховног суда Србије и у Билтену Врховног суда који се доставља свим судовима у Србији. Донета је и одлука да се сви предлози Високог савета правосуђа за избор судија, одмах по њиховом доношењу, достављају преко агенција медијима.

Припремљене су радне верзије Закона о Високом савету судства и Закона о судијама, које ће почетком 2008. године бити послате на експертизу Савету Европе.

Радна група за израду текста Закона о јавним тужиоцима и Закона о Државном већу тужилаца израдила је радну верзију Закона о јавном тужилаштву и Закона о Државном већу тужилаца на основу усаглашених предлога Републичког јавног тужилаштва и Удружења јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије.

Радном верзијом Закона о јавном тужилаштву уређује се организација и надлежност јавних тужилаштава, услови и поступак за избор и престанак функције јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца, права и дужности јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца, вредновање рада јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, напредовање и дисциплинска одговорност јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца, обављање послова правосудне управе и тужилачке управе у јавним тужилаштвима, услови за пријем службеника и обезбеђивање средстава за рад јавних тужилаштава и друга питања од значаја за њихов рад.

Радном верзијом Закона о Државном већу тужилаца уређује се положај, састав, надлежност и начин рада Државног већа тужилаца, начин избора и разрешења чланова Државног већа тужилаца и трајање њиховог мандата, као и организовање стручних служби Државног већа тужилаца.

Радне верзије закона позитивно су оцењене од стране експерата Савета Европе на округлом столу одржаном 5. и 6. новембра 2007. године. Коментари и сугестије експерата уграђени су у радну верзију.

- iii. да се преиспитају услови који се односе на дужину мандата заменика јавног тужиоца, како би им се пружила реална доза стабилности

Степен испуњености: задовољавајуће

Устав Републике Србије одредбом члана 159. предвиђа сталност функције заменика тужиоца:

Члан 159.

«Народна скупштина, на предлог Државног већа тужилаца, бира за заменика јавног тужиоца лице које се први пут бира на ову функцију.

Мандат заменику јавног тужиоца који је први пут изабран на функцију траје три године.

Државно веће тужилаца, у складу са законом, бира заменике јавних тужилаца за трајно обављање функције у истом или другом јавном тужилаштву.

Државно веће тужилаца одлучује и о избору заменика јавних тужилаца који су на сталној функцији у друго или више јавно тужилаштво.»

Радна верзија Закона о јавном тужилаштву предвиђа сталну функцију за заменике јавног тужиоца, односно, мандат у трајању од 6 година за Републичког јавног тужиоца и друге јавне тужиоце (напомена: мандат заменику јавног тужиоца који је први пут изабран на функцију траје 3 године, након чега се бира на сталну функцију).

- iv. да се продужи мандат Специјалног тужиоца за организовани криминал и његових заменика

Степен испуњености: делимично испуњена

Избор и мандат Специјалног тужиоца за борбу против организованог криминала и његових заменика, регулисан је радном верзијом Закона о државним оранима у поступку за кривична дела организованог криминала и друга посебно сложена кривична дела.

Према радној верзији Закона, Специјалног тужиоца, уз његову сагласност, бира Народна скупштина на предлог Владе, а по прибављеном мишљењу Високог савета правосуђа, односно Државног већа тужилаца. Специјални тужилац се бира из редова окружних јавних тужилаца и њихових заменика, као и из редова заменика Републичког јавног тужиоца на период од 6 година, уз могућност поновног избора.

Радном верзијом Закона предвиђено је да заменике Специјалног тужиоца, уз њихову сагласност, на рад у Специјално тужилаштво распоређује Специјални тужилац из редова окружних јавних тужилаца и њихових заменика као и из редова заменика Републичког јавног тужиоца на период од 6 година и могу бити поновно распоређени на исту дужност.

- v. да се при јавном тужилаштву образује посебно одељење које би се бавило кривичним делима корупције (укључујући кривична дела привредног криминала која су повезана са корупцијом)

Степен испуњености: делимично испуњена

Програмом рада Републичког јавног тужилаштва за 2008. годину, који је донет децембра 2007. године, у оквиру распореда послова, предвиђено је да се при Републичком јавном тужилаштву формира Посебно одељење које ће се бавити кривичним делима корупције, укључујући и кривична дела привредног

криминала која су повезана са корупцијом, као другостепено тужилаштво. Одељење ће бити састављено од руководиоца Одељења, заменика Републичког јавног тужиоца и финансијских експерата. При Окружним јавним тужилаштвима у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу формираће се подручна Одељења за борбу против корупције, као првостепена тужилаштва.

Радна верзија Закона о организованом криминалу предвиђа да Тужилаштво за организовани криминал и друга посебно сложена кривична дела буде надлежно за кривична дела «високе корупције», односно примања мита, давања мита, противзаконито посредовање и злоупотребу службеног положаја када:

1) вредност, која је битно обележје кривичног дела, прелази износ од два милиона динара, или

2) када окривљени врши неку јавну функцију на основу избора, постављења или именовања.

- vi. да се i) успостави јасан механизам сарадње између полиције и тужилаштва којим би се учврстила водећа улога тужиоца у преткривичном поступку и који би обезбедио да тужилац у најкраћем року добије све потребне информације; ii) подстакне формирање радних тимова састављених од полицајаца и тужилаца, у циљу промовисања тимског рада

Степен испуњености: препорука је испуњена на задовољавајући начин, имајући у виду да је први део препоруке задовољавајуће испуњен, а други делимично испуњен

Новим Закоником о кривичном поступку («Службени гласник РС», бр. 46/06 и 49/07) у глави XIX, која се односи на претходну истрагу и подношење обавештења о кривичном делу, у члану 256. прописано је да је полиција дужна да без одлагања, а најкасније у року од 24 часа, обавести јавног тужиоца о постојању основане сумње да је извршено кривично дело за које се гони по службеној дужности и за које је прописана казна затвора од пет година или тежа казна, односно најкасније у року од 48 часова, ако се ради о кривичном делу за које је прописана блажа казна. Уз ово обавештење полиција доставља јавном тужиоцу записнике, службене белешке и све друге оригиналне доказне материјале о предузетим радњама у претходној истрази. Обавеза обавештавања јавног тужиоца о предузетим радњама полиције траје током целокупне претходне истраге и полиција је дужна да о свакој таквој радњи обавештава јавног тужиоца у наведеним роковима.

Према одредбама Законика о кривичном поступку, јавни тужилац има руководећу улогу у преткривичном поступку, што се односи и на поступак који се води за кривична дела организованог криминала. У Закоником о кривичном поступку, постоји глава која регулише кривични поступак за кривична дела организованог криминала, где Специјални тужилац има шира овлашћења у току поступка, а што је садржано и у одредбама новог Законика о кривичном поступку који је ступио на снагу, а чија примена је одложена до 31. децембра

2008. године. Према одредбама новог Законика о кривичном поступку, истрагу спроводи тужилац, у сарадњи са полицијом и истражним судијом. Такође, тужилац би у складу са својим овлашћењима имао могућност формирања радних тимова састављених од полицајаца и тужилаца.

Применом новог Законика о кривичном поступку моћи ће у потпуности да се испуни и други део ове препоруке.

- vii. да се уведе свеобухватан програм обуке за полицајце и тужиоце који би им омогућио да размене знања и ставове о томе како решавати проблем корупције и финансијског криминала повезаног са корупцијом, што би обухватило и употребу свих расположивих практичних и правних средстава за откривање и заплону добити стечене корупцијом

Степен испуњености: задовољавајуће

Нови ЗКП-а предвидео је да се одржи обука за све тужиоце, с обзиром на њихову улогу у истражном поступку. При Правосудном центру сачињен је програм обуке за јавне тужиоце, као и заједничка обука јавних тужилаца са полицијом. Одржана су три заједничка семинара са темом: однос тужилаштва и полиције, истрага и истражне радње и сарадња полиције и тужилаштва у борбу против корупције.

На Криминалистичко-полицијској академији постоје специјалистичке студије на тему «Криминалистичко супротстављање савременим облицима криминалитета». Овим студијама обухваћени су следећи предмети: превенција криминалитета, обезбеђење доказа, управљање криминалистичким истрагама, међународна криминалистичко-полицијска сарадња, криминалистичке идентификације, финансијске истраге и специјалне истражне методе.

Више о томе у посебном прилогу о обуци.

- viii. да се усвоје законодавне и друге мере за успостављање ефикасног система за спровођење специјалних истражних техника, којима ће се надлежним органима обезбедити одговарајућа средства и обука, како би се у пракси обезбедило ефикасније функционисање система за спровођење специјалних истражних техника

Степен испуњености: задовољавајуће

Новим ЗКП-ом прописане су посебне доказне радње (специјалне истражне технике) и то:

1. тајни звучни и оптички надзор осумњиченог (чл. 146. и 147. ЗКП), која се може применити у поступку за кривична дела корупције која су извршена као организовани криминал, као и за кривична дела корупције давања и примања

мита и злоупотребе службеног положаја, ако нису извршена као организовани криминал;

2. пружање симулованих пословних услуга и склапање симулованих правних послова (чл. 148-150. ЗКП-а), која се може применити у поступку за кривична дела корупције која су извршена као организовани криминал, као и за кривична дела корупције давања и примања мита и злоупотребе службеног положаја, ако нису извршена као организовани криминал;

3. ангажовање прикривеног иследника (чл. 151-153. ЗКП-а), која се може применити у поступку за кривична дела корупције која су извршена као организовани криминал, као и за кривична дела корупције за које је запређена казна затвора већа од четири године (злоупотреба службеног положаја, противзаконито посредовање-тежи облици дела, примање мита-основни и тежи облици дела и давање мита-основни облик дела), ако нису извршена као организовани криминал;

4. контролисана испорука (члан 154. ЗКП-а), које се може применити за сва кривична дела корупције;

5. аутоматско рачунарско претраживање личних података (члан 155. ЗКП-а), која се може применити у поступку за кривична дела корупције која су извршена као организовани криминал, као и за кривична дела корупције давања и примања мита и злоупотребе службеног положаја, ако нису извршена као организовани криминал;

6. саслушање сведока сарадника (чл. 156-164. ЗКП-а), која се може применити у поступку за кривична дела корупције која су извршена као организовани криминал.

Члан 146. Законика о кривичном поступку предвиђа меру тајног звучног и оптичког надзора осумњиченог за кривична дела примања мита, давања мита, злоупотребе службеног положаја. У циљу даљег усаглашавања Законика о кривичном поступку са међународним стандардима и препорукама ГРЕКО-а, ради се на допунама овог закона којом ће, између осталог, бити предвиђено да се ова мера прошири и на кривично дело противзаконито посредовање, чиме би препорука била испуњена.

Програм обуке и практичне примене спровођења специјалних истражних техника, коју су завршили припадници Министарства унутрашњих послова у оквиру Твининг пројекта са Савезном криминалистичком полицијом Немачке и набавка неопходне опреме по највишим стандардима ЕУ, успешно је реализована.

Обучено је преко 100 полицијских службеника. Део обуке односио се на важећи правни оквир за примену специјалних мера у Министарству унутрашњих послова.

Министарство унутрашњих послова је буџетским средствима финансирало опремање просторија (цпа. 900 квм) за потребе Службе за специјалне истражне методе. На тај начин остварени су адекватни радни услови. Нове просторије су 2,5 пута веће од претходних.

Служба за специјалне истражне методе је у протеклих 6 месеци удвостручила број запослених, а тај тренд ће се наставити и у 2008. години.

Више о томе у посебном прилогу о обуци.

- ix. да се уведу неопходне мере којима ће се обезбедити да је програм заштите сведока у пракси потпуно оперативан

Степен испуњености: задовољавајуће

Законом о програму заштите учесника у кривичном поступку („Службени гласник РС“ број 85/05), који је ступио на снагу 1. јануара 2006. године, предвиђено је да се оформи Комисија за спровођење програма заштите. Комисија је почела са радом 16. јануара 2006. године.

Комисија има три члана и то: једног из реда Врховног суда Србије, другог је именовао републички јавни тужилац из редова својих заменика, а трећи члан је руководиоца Јединице за заштиту. Сви чланови комисије имају заменике. Заменик руководиоца Јединице за заштиту по положају замењује руководиоца и у Комисији.

Формирана је Јединица за заштиту, као самостална организациона јединица у оквиру Дирекције полиције МУП-а РС, која спроводи програм заштите и обавља друге послове у складу са Законом.

У досадашњем раду Јединица за заштиту је спровела мере програма заштите према заштићеним лицима, као и њима блиским лицима, који су учествовали у кривичним поступцима за кривична дела организованог криминала и кривична дела из домена ратних злочина.

Јединица је, у складу са Законом, остварила међународну сарадњу са већим бројем јединица из земља ЕУ, што је довело до квалитетније и ефикасније примене мера према лицима укљученим у програм заштите.

Такође, висок ниво међународне сарадње, који је регулисан и бројним међународним споразумима, уговорима, резултирао је разменом заштићених лица и њима блиским лицима која се налазе у програму заштите, са земљама чланицама ЕУ.

- x. да се прошире законске одредбе о привременом блокирању сумњивих трансакција, како би њима била обухваћена сва кривична дела корупције

Степен испуњености: задовољавајуће

Чланом 86. новог ЗКП-а прописано је прибављање података од банке или другог правног лица и привремена обустава или привремено одузимање новчаних трансакција. Ова мера се може применити за сва кривична дела за

разлику од ранијег ЗКП-а, у коме је то било могуће само за кривична дела за која је прописана казна затвора од четири године или тежа казна.

- xi. да се подстакне спровођење мера привременог и трајног одузимања имовине у случајевима корупције, као и незаконито стечене имовине која је пренета на друга лица, и наплата износа који одговара вредности такве имовине уколико она није пронађена

Степен испуњености: задовољавајуће

Министарство правде формирало је Радну групу за израду Закона о одузимању имовинске користи стечене извршењем кривичних дела. Радна група је израдила је радну верзију Закона која ће до краја 2007. године бити послата на експертизу Савету Европе у оквиру Пројекта ПАКО Србија. Овим законом регулисаће се спровођење мера привременог и трајног одузимања имовине у случајевима корупције, незаконито стечене имовине која је пренета на друга лица, као и наплата износа који одговара вредности такве имовине уколико она није пронађена. Такође, Закон предвиђа оснивање Дирекције за управљање одузетом имовином.

Нови Кривични законик који је ступио на снагу 01.01.2006. године у Глави 6. и 7. (чланови 87, 91, 92) и нови Законик о кривичном поступку (чланови 82, 87-94. и 490-497), омогућавају да се идентификује, пронађе, замрзне и заплени имовинска корист стечена извршењем кривичних дела.

У оквиру CARPO пројекта Савета Европе, након одржаних инструктивних тренинга о вођењу финансијских истрага и одузимању имовинске користи стечене извршењем кривичних дела, представници Специјалног тужилаштва за борбу против организованог криминала, Посебног одељења Окружног суда у Београду и Службе за борбу против организованог криминала МУП-а Републике Србије сачинили су Приручник за припаднике полиције и правосудне органе под називом: «Финансијске истраге и одузимање имовине стечене кривичним делима». На ову тему одржана су три семинара у Београду, Новом Саду и Нишу са припадницима полиције, тужилаштва и истражним судијама. Сврха Приручника и семинара била је промовисање значаја вођења финансијских истрага, омогућавање усавршавања вештина на спровођењу истих, а све у циљу што ефикаснијег коришћења постојећих законских могућности за одузимање противправне имовинске користи стечене вршењем кривичних дела.

Статистика о броју предмета у тужилаштвима и судовима у којима је одузета имовинска корист показује да је у јавним тужилаштвима:

- у 2006. години било 23 предмета, а
- у 2007. години било 54 предмета.

У појединим случајевима заплена је имовинска корист од 10.000 евра до 10 милиона УСД.

Засебна статистика о одузетој имовинској користи се не води, па су наведени подаци делимични.

Ови подаци показују да је број предмета у којима је одузета имовинска корист двоструко увећан. То је резултат спровођења програма обуке Министарства правде уз подршку међународних организација и држава (УНДП, Савет Европе – Карпо пројекат, ОЕБС, СПАИ, САД...) током претходних година.

У Београду је 2007. године, у организацији УНДП-а, организована регионална конференција о заплени имовине, на којој је представљен Приручник «Digest of relevant assets forfeiture legislation».

У организацији Специјалног тужилаштва за организовани криминал и Канцеларије Сталног правног саветника Министарства правде САД при Амбасади САД, као и Мисији ОЕБС-а у Србији, организована је марта 2007. године дводневна Међународна конференција о одузимању имовине стечене кривичним делима, где су приказани различити модели одузимања имовине стечене кривичним делима, попут америчког и италијанског.

У јуну 2007. године у Нишу је одржано саветовање на тему финансијске истраге и одузимање имовине стечене кривичним делима, које је организовано за припаднике полиције и правосуђа, у организацији Окружног суда у Београду, Управе за спречавање прања новца, МУП-а и Специјалног тужилаштва за организовани криминал.

У организацији Правосудног центра одржана су два петодневна саветовања (27-31.08.2007. и 3-7.09.2007.) на тему «Јачање владавине права у Србији кроз борбу против организованог криминала».

Планирано је да се у првој половини 2008. године одржи обука за судије, тужиоце и полицајце у 4 града у Србији, у оквиру Пројекта ПАКО Србија.

Више погледати у прилогу о обуци.

- xii. да се стално пажљиво преиспитује дијапазон организација које су дужне да пријаве сумњиве трансакције, да се унапреди ниво обуке како би се постигла боља обавештеност о обавези пријављивања сумњивих трансакција и пратио напредак у том смислу. ГЕТ такође препоручује да се објаве смернице са набројаним индикаторима прања новца за све обвезнике

Степен испуњености: задовољавајуће

У односу на Закон о спречавању прања новца из 2001. године, који је био на снази у време евалуације, Закон који је усвојен крајем 2005. године проширује круг обвезника, тако да су сада укључени и инвестициони фондови и

друге институције које послују на финансијском тржишту, брокерско-дилерска друштва, кастоди банке, приређивачи класичних и посебних (казина, аутомат клубови, кладионице) игара на срећу, као и других игара на срећу, друга правна и физичка лица која се баве прометом аутомобила, пловила и других објеката веће вредности, организацијом путовања, посредовањем у преговорима у вези са давањем кредита, посредовањем и заступањем у осигурању и организовањем аукција и адвокати и адвокатска ортачка друштва.

У нацрту новог Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма, који би требало да буде усвојен у првој половини 2008. године, поново је размотрен круг тих организација. У складу са ризицима од прања новца и финансирања тероризма састављена је нова листа обвезника. Члан 4. Нацрта закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма гласи:

«Обвезници

Члан 4.

(1) Обвезници, у смислу овог закона, су:

- 1) банке;
- 2) овлашћени мењачи;
- 3) друштва за управљање инвестиционим фондовима;
- 4) друштва за управљање добровољним пензијским фондовима;
- 5) даваоци финансијског лизинга;
- 6) друштва за осигурање и друштва и физичка лица која се баве пословима посредовања и заступања у осигурању, која имају дозволу за обављање послова животног осигурања;
- 7) поште;
- 8) брокерско-дилерска друштва и други субјекти који су регистровани за обављање послова у вези са хартијама од вредности;
- 9) организатори посебних игара на срећу у играчницама;
- 10) приређивачи игара на срећу које се организују путем интернета, телефона или на други начин путем телекомуникационих веза;
- 11) предузећа за ревизију;
- 12) овлашћени ревизори.

(2) Обвезницима се сматрају и физичка и правна лица која врше следеће делатности:

- 1) посредовање у промету непокретности;
- 2) пружање рачуноводствених услуга;
- 3) пореско саветовање;
- 4) посредовање у склапању кредитних послова и давању зајмова;
- 5) факторинг и форфетинг;
- 6) давање јемстава;
- 7) издавање платних и кредитних картица и пословање са тим картицама;
- 8) пружање платних услуга укључујући и пренос новца;
- 9) издавање електронског новца и посредовање у издавању тог новца.»

Нацртом новог закона предвиђена је забрана примања готовог новца за робу или услуге од стране лица која продају робу или врше услуге у Републици Србији, у износу од 15.000 евра или више. Због те одредбе се продавци предмета веће вредности, који су обвезници по Закону који је на снази, уклањају са листе из члана 4. Нацрта.

Што се тиче обуке за обвезнике у примени одредаба Закона о спречавању прања новца, Управа за спречавање прања новца редовно учествује на семинарима који се организују код удружења појединих обвезника (банака, лизинг компанија, рачуновођа и ревизора итд). Семинари се одржавају и уз подршку донатора из иностранства, тако да је један семинар у вези са приступом заснованим на процени ризика (risk based approach) одржан за обвезнике у оквиру пројекта Савета Европе «Пројекат за борбу против економског криминала у Србији- ПАКО Србија». Значајнији облик обуке одвија се кроз свакодневне контакте Управе са овлашћеним лицима обвезника (compliance officers), као и кроз могућност постављања питања од стране заинтересованих лица на веб страници Управе. У предлогу Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма, истакнута је потреба институционализације обуке, како код државних органа тако и код обвезника. Препорука на плану обуке гласи:

3.4 Препоруке на плану стручног оспособљавања и усавршавања

«У циљу институционализације обуке државних органа, надзорних органа и обвезника:

3.4.1 Извршити анализу потреба за стручним оспособљавањем и усавршавањем и њоме обухватити надлежне државне и надзорне органе као и обвезнике преко њихових удружења.

3.4.2 Стручно оспособљавање и усавршавање из области борбе против прања новца и финансирања тероризма вршити преко Правосудног центра, Образовно-истраживачког центра Безбедносно-информативне агенције, Сектора за образовање у Министарству унутрашњих послова и специјализованих тела у оквиру надзорних органа.

3.4.3 У програме стручног оспособљавања и усавршавања укључити посебне програмске целине из области борбе против прања новца и финансирања тероризма, финансијских истрага и одузимања имовинске користи.

3.4.4 Одредити представнике из Министарства унутрашњих послова, Министарства правде, јавног тужилаштва, судова, Управе за спречавање прања новца, Управе царина, Пореске управе, Народне банке Србије и Комисије за хартије од вредности који ће бити задужени за стручно оспособљавање и усавршавање у области прања новца и финансирања тероризма, финансијских истрага и одузимања имовинске користи (у даљем тексту: инструктори). Исто се препоручује удружењима обвезника.

3.4.5 Стручно оспособљавати инструкторе за борбу против прања новца и финансирања тероризма, финансијских истрага и одузимања имовинске користи, као и на плану метода и техника рада.

3.4.6 Обезбедити техничке и друге услове за рад инструктора.»

Законом о спречавању прања новца који је на снази, као и Нацртом новог Закона експлицитно је предвиђена обавеза сваког обвезника да обезбеди редовно стручно оспособљавање и усавршавање свим запосленим који врше послове из тог закона.

Члан 11. став 2. Закона о спречавању прања новца гласи:

«Обвезник је дужан да запосленим лицима која извршавају обавезе из овог закона, обезбеди обуку у складу са стандардима и по методологији утврђеној прописом донетим на основу члана 13. став 2. овог закона, да обавља унутрашњу контролу послова које извршава према овом закону, као и да састави листу показатеља (индикатора) за препознавање сумњивих трансакција»

Овим чланом регулише се и обука обвезника, што је такође део препоруке, као и обавеза састављања листе индикатора. Ова материја разрађена је «Правилником о утврђивању методологије, обавеза и радњи за извршавање послова у складу са законом о спречавању прања новца» и то:

Члан 7.

«Листе индикатора које су, на основу члана 11. став 2. и члана 28. став 4. Закона, дужни да сачине обвезник, адвокат, адвокатско ортачко друштво, предузеће за ревизију, овлашћени ревизор и правно или физичко лице које је одговорно за вођење пословних књига или које се бави пореским саветовањем израђују се у складу са принципом познавања странке и њеног пословња и исте се допуњују и мењају у складу са новооткривеним начинима прања новца.

Приликом израде листе индикатора посебно се узима у обзир одступање од уобичајеног начина пословања и понашања странке, околности које се у вези са статусом, приходима и другијм чињеницама у вези са странком, као и околности у вези са трансакцијама и државама са којима се врше трансакције.

Индикатори које израђује Управа и други надлежни државни органи објављују се на званичној веб страници Управе, или се на други начин достављају правним и физичким лицима из става 1. овог члана који су дужни да те индикаторе уврсте у листу индикатора из става 1. овог члана.

У изради индикатора могу учествовати организације и удружења чији је члан правно или физичко лице из става 1. овог члана.»

У складу са Законом и Правилником, индикатори за препознавање сумњивих трансакција израђени су и објављени на веб страници Управе за спречавање прања новца, и то за банке, субјекте који послују на тржишту хартија од вредности, осигуравајуће организације и мењаче. У току је израда тих индикатора за друге обвезнике.

Више погледати у прилогу о обуци.

- xiii.** да се усвоји Акциони план за примену Националне стратегије за борбу против корупције и да се обезбеди ефикасан систем за надгледање његовог спровођења

Степен испуњености: задовољавајуће

Акциони план за примену Националне стратегије за борбу против корупције Влада Републике Србије усвојила је 21. децембра 2006. године. План је израђен у оквиру Твининг пројекта, у коме је партнер Министарству правде била Комисија за спречавање корупције Републике Словеније.

Влада је формирала Комисију за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције и препоруке Групе држава за борбу против корупције (ГРЕКО), у којој су чланови представници одговарајућих министарстава, правосуђа, Народне скупштине, Савета за борбу против корупције, медија и невладиног сектора.

Радна верзија Закона о Агенцији за борбу против корупције, која је израђена у сарадњи са Саветом Европе, предвиђа да Агенција надзире спровођење Националне стратегије за борбу против корупције, Акционог плана за примену Стратегије и секторских акционих планова, као и да даје мишљења у вези са њиховом применом.

Оснивање Агенције за борбу против корупције подржала је и Европска унија у оквиру ИПА Пројекта, у коме Влада Републике Србије обезбеђује пола милиона евра, а Европска унија 1,5 милион евра.

- xiv.** да се организује обука државних службеника која ће бити посвећена правима јавности предвиђеним Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја, као и да се шири јавност на одговарајући начин информисе о овом закону

Степен испуњености: задовољавајуће

Чланом 42. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја прописано је:

„Ради делотворне примене овог закона државни орган спроводи обуку запослених ради упознавања запослених са њиховим обавезама у вези са правима утврђеним овим законом.

Обука запослених из става 1. овог члана, обухватиће нарочито: садржину, обим и значај права на приступ информацијама од јавног значаја, поступак остваривања ових права, поступање са носачима информација, њихово одржавање и чување, као и врсте података које је државни орган дужан да објављује.“

Повереник за информације од јавног значаја је Служби за управљање кадровима Владе Србије у новембру 2006. год. доставио Предлог тема из области слободног приступа информацијама од јавног значаја, како би биле обухваћене јединственим програмом стручног оспособљавања запослених. Влада је усвојила Програм општег стручног усавршавања државних службеника у органима државне управе и службама Владе за 2007. године. Програмом су обухваћене тема јавности у раду и слободног приступа информацијама од јавног значаја.

У септембру 2007. год, у организацији Службе за управљање кадровима и уз учешће Повереника реализована су три семинара за државне службенике републичких органа и организација и представнике управних округа који су овлашћена лица за поступање по захтеву за слободан приступ информацијама од јавног значаја, са темама у вези примене закона о доступности информација, а у складу са усвојеним Програмом Владе о општем стручном усавршавању државних службеника. Семинару је присуствовало 75 овлашћених лица.

Представници Службе Повереника су непосредно учествовали у реализацији великог броја семинара за обуку државних службеника (око 60) и то:

У сарадњи са Мисијом ОЕБС-а у Србији, уз подршку начелника управних округа, реализован је програм обуке у 10 регионалних центара, којим су обухваћени кадрови из свих општина које припадају окружним центрима. Такође, организовано је и 7 семинара намењених новинарима на тему коришћења закона о доступности информација у истраживачком новинарству.

У сарадњи са ЦЕСИД-ом, реализован је пројекат »Законом до истине« у оквиру кога су одржане трибине у 15 градова у Србији са циљем да се путем јавних трибина, медијских наступа и поделе информативног материјала, грађани упознају са правима утврђеним овим законом, а органи власти са обавезама.

У сарадњи са Београдским центром за људска права, уз подршку Америчког удружења правника – Правне иницијативе за средњу Европу и Евроазију (АВА/СЕЕЛ), одржано је 13 семинара намењених судијама, јавним тужиоцима и органима за прекршаје (присуствовало 138 представника), на тему примене Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја и два семинара посвећена потенцијалним тражиоцима информација, грађанима, представницима медија, невладиним организацијама и широј јавности. Подељено је 50.000 летака о праву на доступност информацијама грађанима Београда, Новог Сада, Ниша и Крагујевца.

Поводом међународног дана права јавности да зна, 28. септембра 2007. године, одржано је низ активности у Београду, Новом Саду, Нишу, Крагујевцу и већем броју других места у Србији, у оквиру заједничке акције Повереника и међународних и домаћих невладиних организација. Том приликом, Повереник за информације уручио је председнику Вишег трговинског суда награду за посебан допринос остваривању слободе приступа информацијама које је жири доделио мрежи трговинских судова у Србији, а министру за државну управу и локалну самоуправу и председнику општине Смедерево признања за допринос у

остваривању слободе приступа информацијама. Ова награда за 2006. годину додељена је министру за науку и заштиту животне средине.

Посебни семинари одржани су за потребе Министарства унутрашњих послова, Службе за управљање кадровима Владе, Пореске управе и Управе за трезор Министарства финансија, Генералног секретаријата Владе, за сва овлашћена лица у Влади, односно министарствима за поступање по захтевима за приступ информацијама, као и у Извршном већу Војводине.

У организацији Канцеларије Савета Европе у Београду, у новембру 2007. године, је у Новом Саду реализован семинар на тему: право на приватност, слободан приступ информацијама и слобода изражавања, а учесници су били судије, тужиоци, адвокати и новинари.

Материја доступности информацијама била је предмет едукације и у појединим школама, као саставни део грађанског васпитања и образовања.

По захтевима државних органа, али и оних који траже информације, у Служби Повереника се свакодневно обављају консултације поводом примене Закона.

У складу са овлашћењима из чл. 37. Закона, поводом Дана права јавности да зна, у 2006. и 2007. години објављена су специјална издања Водича кроз Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја у тиражу од по 20.000 примерака. Прво издање Водича објављено у другој половини 2005. године, у тиражу од 20.000 примерака на српском језику и у тиражу од 5.000 примерака на шест језика националних мањина као и на ромском језику, у тиражу од 1.000 примерака. Водич кроз Закон припремљен је уз помоћ Мисије ОЕБС-а и Коалиције НВО за слободу приступа информацијама, која је дистрибуирала посебно издање водича у тиражу од 5.000 примерака кроз своју мрежу.

У 2006. год. у Београду је, у сарадњи са Коалицијом за слободан приступ информацијама, одржана Конференција о примени Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, укључујући и теме о заштити података о личности и поступању са тајнама у контексту приступа информацијама.

У правосудним органима, службеници задужени за доступност информација прошли су општу обуку, као и посебну обуку за правосудне органе.

На веб сајту Врховног суда Србије грађани се обавештавају о судским одлукама највише судске инстанце и дају се одговори на питања, када је то законом предвиђено. У рад судова и јавних тужилаштава увршћено је и функционисање портпарола ради обавештавања јавности о раду судова и јавних тужилаштава. Ради успостављања транспарентнијег правосудног система и унапређења односа између судова и јавних тужилаштава, са једне стране, и медија и грађана, са друге стране, Секретаријат за спровођење Националне стратегије за реформу правосуђа је издао Приручник за портпароле и

представнике судова задужене за односе са јавношћу под називом «Односи с јавношћу у судовима» (промоција приручника одржана је 29. јуна 2007. године) и Приручник за представнике тужилаштва и медија, под називом «Односи с јавношћу у тужилаштвима» (промоција приручника одржана је 19. октобра 2007. године).

Приручник «Односи с јавношћу у судовима» је први приручник ове врсте у региону, који пружа крајње практичне савете и предлоге за побољшање односа судова и јавних тужилаштва у Србији с јавношћу. Циљ Приручника је да одговори потребама динамичног друштва у транзицији и намењен је, пре свега, судијама и јавним тужиоцима, као и запосленима у судовима и јавним тужилаштвима, а чији је рад свакодневно предмет оцене медија и грађана. Искуства и сугестије које садржи овај приручник већ су примењена у појединим судовима у Србији.

Приручник за представнике тужилаштва и медија, под називом «Односи с јавношћу у тужилаштвима» је настао као плод искуства и праксе у специјализованим тужилаштвима за ратне злочине и организовани криминал. Циљ овог приручника је да пружи помоћ и подршку новинарима који се баве правосудном тематиком, како би се боље снашли у често компликованој правничкој проблематици и терминологији. Приручник служи и све већем броју професионалаца задужених за односе с јавношћу у тужилаштвима и њиховом разумевању специфичности медија као огледала јавности. Приручници су дистрибуирани свим окружним и општинским судовима и тужилаштвима на територији Србије, новинарима који се баве правосуђем и медијима и биће од помоћи представницима „седме силе”.

- xv. да се убрза процес увођења омбудсмана на централном нивоу, као и да се локални органи власти подстакну на увођење омбудсмана

Степен испуњености: задовољавајуће

Народна скупштина Републике Србије је 14. септембра 2005. године, усвојила Закон о заштитнику грађана (*"Сл. Гласник РС"*, бр. 79/2005 и 54/2007). Народна скупштина Републике Србије изабрала је, 29. јуна 2007 године, Заштитника грађана. Заштитник грађана је 23. јула 2007 године, положио заклетву пред Народном скупштином Републике Србије и тиме ступио на дужност на коју је изабран.

Заштитник грађана је Народној скупштини Републике Србије предложио да за заменике Заштитника грађана изабере 4 кандидата, којима ће након избора за заменике, у складу са Законом, пренети овлашћења за вршења послова утврђених Законом и то нарочито у области заштите слобода и права лица лишених слобода, слобода и права детета, слобода и права особа са инвалидитетом, слобода и права припадника националних мањина и родне равноправности.

Народној скупштини Републике Србије је августа 2007. године, ради давања сагласности, упућен Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији Стручне службе заштитника грађана. Правилником је предвиђена служба од 63 запослена, од којих 8 са средњом и 55 са високом стручном спремом. Укупно 66% запослених биће ангажовано на пословима из делокруга Заштитника (бавиће се заштитом слобода и права и контролом и унапређивањем рада управе), а 34% је административно и логистичко особље. на пословима обраде и решавања притужби грађана биће запослено 25 лица са високом стручном спремом, док ће на пословима законодавне иницијативе бити запослено 6 лица. Новембра 2007. године, Скупштина је донела одлуку о давању сагласности на Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији Стручне службе заштитника грађана који је објављен у «Службеном гласнику Републике Србије», бр. 100/2007.

Приликом пријема у радни однос запослених у Стручној служби Заштитника грађана примењује се начело једнаких могућности и услова за запошљавање, одредбе о превентивним мерама у виду ограничења приликом пријема у радни однос, одредбе о обавези похађења стручне обуке, одредбе о сукобу интереса и примању поклона, етички кодекс и одредбе о дисциплинском поступку и санкцијама.

У Предлогу Буџета за 2008. годину за Заштитника грађана предвиђено је око 1.150.000 еура и обезбеђене су просторије за рад.

До средине новембра 2007. године Заштитнику грађана је поднето укупно 268 притужби. До сада је поступано само у најхитнијим случајевима код којих прети опасност од наступања непоправљивих последица, упркос препорукама међународне праксе која указује да до формирања стручне службе не треба решавати притужбе.

24 притужбе су оцењене као приоритетне и предузете су процесне радње, било у циљу решавања притужби, или ради одбацивања како грађани не би трпели штетне последице због обраћања Заштитнику који је у конкретном случају ненадлежан.

Што се тиче локалних омбудсмана (има их 12), у Републици Србији постоји институција Покрајинског омбудсмана (за Војводину), који има 5 заменика. Од 5 заменика, 3 су надлежни за заштиту права детета, за равноправност полова и за заштиту права националних мањина. Град Београд такође има Грађанског браниоца. Институција омбудсмана постоји и у следећих градовима и општинама: Бачка Топола, Сомбор, Суботица, Бечеј, Зрењанин, Крагујевац, Шабац, Ниш, Гроцка и Раковица. Омбудсман у Раковици има заменика за националне мањине.

- xvi. да се направе и донесу посебни, обавезни програми обуке који ће бити посвећени борби против корупције и прилагођени потребама различитих категорија државних службеника

Степен испуњености: задовољавајуће

Уредба о оснивању Службе за управљање кадровима ступила је на снагу 1. јула 2006. године. Ова служба, између осталог, надлежна је да припреми за Владу предлог програма општег стручног усавршавања државних службеника и организовање стручног усавршавања сагласно донесеном програму. Сектор за стручно усавршавање државних службеника Службе обавља послове који се односе на: анализу и процену потреба за обучавањем државних службеника; припрему предлога Програма општег стручног усавршавања државних службеника за Владу; организацију стручног усавршавања сагласно донесеном Програму; праћење и анализа ефеката општег стручног усавршавања; усклађивање активности донатора на реализацији пројеката који се баве стручним усавршавањем државних службеника; усклађивање деловања органа и организација укључених у пројекте, праћење реализације пројеката, информисање о пројектима и израду анализа и извештаја о резултатима пројеката, као и друге послове из области стручног усавршавања државних службеника.

Члан 96. и 97. Закона о државним службеницима прецизира да државни службеник има право и дужност да се стручно усавршава према потребама државног органа. Средства за стручно усавршавање обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Програм општег стручног усавршавања државних службеника из органа државне управе и служби Владе за сваку годину доноси Влада, на предлог Службе за управљање кадровима. Влада је, на предлог Службе за управљање кадровима, усвојила Програм општег стручног усавршавања за 2007. годину, на седници одржаној 29. марта 2007. године. Опште стручно усавршавање намењено је усавршавању различитих категорија државних службеника у складу са хијерархијом радних места: државни службеници на положају, руководиоци ужих унутрашњих јединица у органима државне управе и посебним организацијама, остали државни службеници у државној управи, као и новозапослени у државној управи. Такође, Програм је конципиран тако да истовремено одговара усавршавању различитих циљних група с обзиром на врсту посла коју обављају државни службеници чији делокруг рада обухвата управљање кадровима, државни службеници овлашћени за вођење управног поступка, задужени за ЕУ интеграције, који су овлашћени за давање информација од јавног значаја, одговорни за односе са јавношћу, који се баве материјално-финансијским пословима, као и координатори пројеката и сарадници на пројектима.

Програмом усавршавања за 2007. годину предвиђене су следеће тематске области стручног усавршавања државних службеника:

1. Уређење и послови државне управе: нормативна регулатива у областима државне управе, унутрашње уређење органа државне управе, управни поступак, методологија израде прописа;
2. Службенички систем: планирање кадрова, одабира кадрова, праћење рада и оцењивање државних службеника, планирање усавршавања кадрова, централна кадровска евиденција;

3. Савремено управљање и руковођење у државној управи: управљање у државној управи, руковођење у државној управи, стрес и дискриминација на радном месту;

4. Јавност у раду: односи са јавношћу, слободан приступ информацијама од јавног значаја, јавност у раду и корупција;

5. Пројекти у државној управи: израда предлога пројеката, вођење пројеката, управљање пројектима у Европској унији;

6. Систем јавних финансија: буџетско финансирање, финансијско управљање и контрола, јавне набавке;

7. Ка Европској унији: базични курсеви, твининг обука, специјализована обука;

8. Општи и заједнички послови у државној управи: примена граматичких, стилских и правописних правила у изради аката, канцеларијско пословање, улога информационих система у државној управи и Е-управа, рачунарска писменост;

9. Обука предавача у државној управи: основна обука и специјализоване обуке.

У домену стручног усавршавања од оснивања Службе организована је обука за запослене у државној управи за примену Закона о државним службеницима у оквиру пројекта Европске агенције за реконструкцију – DIAL (Drafting and Implementing Administrative Legislation) «Техничка подршка припреми и спровођењу управно-правних прописа». Циљ Пројекта је формулисање политике (израда детаљних докумената који садрже предлоге, политичке акције односно неопходе реформске мере); израда нацрта прописа (израда амандмана на прописе којима су уређени: државна служба, државна управа, јавне агенције, заштитник грађана, унутрашња управна контрола, итд.); имплементација (давање практичних препорука усмерених на убрзану и олакшану примену нових прописа у државној служби; припрема и спровођење програма стручног усавршавања државних службеника, везаних за примену нових стандарда).

У периоду од августа до децембра 2006. године одржано је 6 семинара посвећених представљању закона и пратећих уредби на којима је учествовало 453 полазника; 2 семинара за послове кадровског планирања и примену релевантне уредбе, на којима је обучено 42 државна службеника, 4 семинара за примену Уредбе о спровођењу интерног и јавног конкурса, обучено 96 државна службеника, 6 семинара за примену Уредбе о спровођењу поступка оцењивања, које заједно са обуком оцењивача по министарствима чини обученим око 400 оцењивача и контролора.

Пројекат “Развој модерног управљања људским ресурсима у државној управи Републике Србије” који финансирала СИДА - Шведска агенција за међународни развој и сарадњу (Sida) – донатор, Шведски институт за државну управу (SIPU) – реализатор, Служба за управљање кадровима (СУК) – носилац пројекта и реализатор. У оквиру Пројекта, који се реализује последње три године, наставило се са организовањем основног тренинга из управљања људским ресурсима за органе државне управе који у ранијим фазама пројекта нису били обухваћени плановима обуке.

У периоду од јануара до маја 2007. године, одржани су следећи семинари: Информативни семинар под називом «Процес одабира кадрова у државној управи», намењен секретарима министарстава и другим руководиоцима у органима државне управе и службама Владе, а у циљу унапређења процеса избора и селекције кадрова. Семинар је похађало укупно 35 руководиоца.

Служба за управљање кадровима у сарадњи са Twinning пројектом («Јачање способности за креирање политике и координацију рада министарстава»), организовала је дводневни семинар под називом „Стратешко планирање“, који је намењен руководиоцима у органима државне управе и службама Владе. Семинар је похађало око 80 руководиоца. До јуна 2007. године одржане су обуке: «Управљање пројектима» и «Лидерске вештине»

Служба за управљање кадровима организује у сарадњи са стручњацима Заједничког пројекта «Ка ефикаснијем спровођењу реформи- унапређење планирања, буџетирања, праћења и извештавања», који је финансиран од стране Министарства иностраних послова Краљевине Норвешке, организује обуку под називом «Методе и технике за спровођење анализа».

Програмом усавршавања државних службеника из органа државне управе и служби Владе за 2007. годину одржани су и семинари за један од модула ГОП-а – Нови управљачки механизам у државној управи.

Основни циљ обуке у вези са борбом против корупције је повећање свести о важности јавности рада у циљу сузбијања корупције и смањивање степена корупције у државној управи. Циљна група овог стручног усавршавања су државни службеници који су овлашћени за пружање информација од јавног значаја, државни службеници који заступају или промовишу идеје органа државне управе и сви остали државни службеници. Усавршавање се реализује путем једнодневних и вишедневних семинара, предавања и радионица. Средства за организацију и реализацију обезбеђена су из средстава Службе за управљање кадровима. Обука из ове области планирана је за 2008. годину.

Република Србија једна је од страна потписница Протокола о сарадњи на стварању Регионалне школе за државну управу (РЕСПА), у оквиру које ће се и вршити обука државних службеника.

- xvii. да се примена Закона о спречавању сукоба интереса при вршењу јавних функција прошири на све функционере органа државне управе, без изузетака из члана 2. став 2. и 3. овог закона (односно судија и јавних тужилаца, као и «функционера именованих у органе установа и других организација чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, општина, град и град Београд»)

Степен испуњености: делимично испуњена

У члану 6. Устава Републике Србије прописана је забрана сукоба интереса:

«Нико не може вршити државну или јавну функцију која је у сукобу са његовим другим функцијама, пословима или приватним интересима.

Постојање сукоба интереса и одговорност при његовом решавању одређују се Уставом и законом.»

На државне службенике на положају, примењује се Закон о спречавању сукоба интереса као и одредбе о сукобу интереса из Закона о државним службеницима (чл. 25-31): забрана додатног рада, оснивања привредног друштва, јавне службе и бављења предузетништвом.

Државни службеник може, уз писмену сагласност руководиоца, ван радног времена да ради за другог послодавца ако додатни рад није забрањен посебним законом или другим прописом, ако не ствара могућност сукоба интереса или не утиче на непристрасност рада државног службеника.

Државни службеник не сме да оснује привредно друштво, јавну службу, нити да се бави предузетништвом.

Према Закону о локалној самоуправи лицима која именује или поставља скупштина општине избором за одборника престаје дужност на коју су именовани или постављени. Председник општине не може бити одборник скупштине општине.

Према Закону о здравственом осигурању директор, заменик директора, чланови управног и надзорног одбора Републичког завода за здравствено осигурање не смеју, директно или преко трећег физичког или правног лица, имати учешће као власници удела, акционари, запослени или лица под уговором, код правног, односно физичког лица, која су даваоци здравствених услуга са којима се закључују уговори за обезбеђивање права из обавезног здравственог осигурања, односно у осигуравајућим друштвима која обављају послове добровољног здравственог осигурања, ради спречавања сукоба јавног и приватног интереса. Ове одредбе односе се и на директора Покрајинског завода и на директора филијале.

Према Закону о јавним агенцијама директор и чланови управног одбора агенције јесу функционери у смислу Закона о спречавању сукоба интереса.

Одредбе о сукобу интереса предвиђене су и приликом формирања органа за спровођење избора – Републичке изборне комисије и бирачких одбора.

Према Закону о високом образовању, члан Националног савета, као и Комисије за акредитацију и проверу квалитета, не може бити лице изабрано, постављено или именовано на функцију у државном органу, органу територијалне аутономије или локалне самоуправе, у орган политичке странке или на дужност органа пословођења високошколске установе.

Одребе о неспојивости функција и сукобу јавног и приватног интереса предвиђене су и у неким другим посебним законима.

Од ступања на снагу Закона о спречавању сукоба интереса при вршењу јавних функција протекло је три и по године, а од конституисања и почетка рада Републичког одбора за решавање о сукобу интереса, нешто мање од три године.

У првој половини свог мандата Републички одбор покренуо је око 1.300 поступака, изрекао близу 400 нејавних и 140 јавних мера, донео више стотина мишљења и неколико десетина правних ставова, а његова Стручна служба евидентирала је око 13.000 јавних функционера, завела преко 19.000 и обрадила 17.000 извештаја о имовини и приходима.

Радна верзија Закона о Агенцији за борбу против корупције предвиђа дефиницију функционера у складу са овом препоруком:

«функционер је свако изабрано, постављено или именовано лице у органе Републике Србије, аутономне покрајине, општине, града и Града Београда и органе јавних предузећа, установа и других организација чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, општина, град и Град Београд».

- xviii. да се донесу јасна правила/смернице за случајеве преласка функционера у приватни сектор (“*pantouflage*”), како би се избегао сукоб интереса

Степен испуњености: делимично испуњена

Постојећим Законом о спречавању сукоба интереса (чл. 8) предвиђена је обавеза функционера да у року од 30 дана од избора, постављења или именовања, пренесу своја управљачка права у привредном субјекту на правно или физичко лице, које није повезано лице, као и да их оно, у своје име и за рачун функционера, врши до престанка јавне функције. Функционер не сме лицу на које је пренео управљачка права давати обавештења, упутства и налоге, нити може на било који начин преко њега утицати на вршење права и обавеза у привредном субјекту. Функционер не сме бити члан управног или надзорног одбора нити директор, заменик и помоћник директора у привредним субјектима (чл. 9). Од последње забране изузети су народни посланици и одборници, који могу вршити управљачка права у привредном субјекту ако то не утиче на непристрасно и независно вршење јавне функције. О томе да ли постоји зависност између пословне активности функционера и вршења његове јавне функције одлучује Републички одбор за решавање о сукобу интереса. Обавеза функционера да подноси извештај и две године након престанка његове јавне функције пружа могућност контроле евентуалног наглог повећања вредности његове имовине, која може бити у вези са његовим ранијим вршењем јавне функције.

Радна верзија Закона о Агенцији за борбу против корупције која је рађена уз експертску помоћ Савета Европе предвиђа одредбу која се односи на испуњавање ове препоруке, а којом су обухваћени сви функционери:

Члан 30.

«Функционер коме је престала јавна функција, две године по престанку функције не може засновати радни однос, односно пословну сарадњу са правним лицем или предузетником који обавља делатности у вези са функцијом коју је функционер обављао, осим по добијеној сагласности Агенције.

Функционер коме је престала јавна функција, односно правно лице или предузетник из става 1. овог члана дужан је да, пре заснивања радног односа, односно пословне сарадње затражи сагласност од Агенције. Агенција је дужна да одлучи по захтеву у року од 15 дана.

У случају да Агенција не одлучи у року из става 2. овог члана, сматра се да је дала сагласност за заснивање радног односа, односно обављање пословне сарадње.»

- xix.** да се вредност свих поклона које функционери могу примити сведе на ниво који никако неће изазвати сумњу да се ради о миту или неком другом облику недозвољене материјалне користи

Степен испуњености: делимично испуњена

Највиши државни функционери (Председник републике и Председник Владе), периодично подносе извештаје Републичком одбору за решавање о сукобу интереса о примљеним протоколарним и пригодним поклонима. Примање и располагање поклонима које функционери примају од страних држава, њених органа или организација, међународних организација и страних физичких и правних лица уређено је посебним законом.

Радна верзија Закона о Агенцији за борбу против корупције која је рађена уз експертску помоћ Савета Европе предвиђа одредбу која се односи на испуњавање ове препоруке:

Члан 35.

«Функционер не сме примити поклон у вези са вршењем јавне функције, изузев протоколарног или пригодног поклона, али ни тада ако је у новцу, хартијама од вредности или другој драгоцености.

Поступање са протоколарним поклоном уређује се посебним законом.

Вредност пригодног поклона не сме прећи десетину износа просечне месечне нето зараде у Републици Србији, односно укупна вредност пригодног поклона примљеног у току године не може прећи износ две просечне месечне нето зараде у Републици Србији.

Мерила према којима се одређује који се поклон сматра пригодним утврђује Агенција.

У случају потребе Агенција утврђује вредност поклона.»

- xx. да се кодекси понашања за државне службенике донесу на националном нивоу, као и да се организује обимна кампања за њихово спровођење у државним установама

Степен испуњености: делимично испуњена

Радна група Високог службеничког савета припремила је радну верзију Кодекса понашања државних службеника.

Постоје Кодекси понашања за различите државне органе и организације, као што су, на пример, Управа царине, Пореска управа, судство, тужилаштво, адвокати...

- xxi. да се обезбеди да се државни службеници који у доброј намери пријаве сумњу на корупцију у државној управи на одговарајући начин заштите од одмазде када пријаве своју сумњу

Степен испуњености: делимично испуњена

На основу трогодишњег искуства примене Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, припремљене су измене закона.

Њима је предвиђена између осталог и заштита овлашћеног лица у органу власти од одговорности у ситуацији када омогући приступ информацијама ради откривања корупције или друге незаконите радње, верујући у тачност или потпуност информације. Ова одредба ће лица овлашћена за поступање по захтевима за приступ информацијама заштити од одмазде када обелодане информацију иза које се крије корупција или нека друга незаконита радња, што треба да допринесе ефикаснијој борби против корупције.

Измене Закона су предмет пројекта цивилног сектора, под називом „Законодавна иницијатива Коалиције за слободу приступа информацијама“.

- xxii. да се број одобрења и дозвола сведе на онај који је заиста неопходан, да се скрати трајање поступка за њихово издавање и да се поспешу процес обједињавања и редиговања смерница како за државне службенике који решавају захтеве за издавање одобрења и дозвола, тако и за ширу јавност

Степен испуњености: делимично испуњена

Стратегија реформе државне управе предвиђа увођење Е-сервиса за потребе грађана и привредних субјеката и то на нивоу централне власти, као и органа локалне самоуправе. То су најразличитије јавне услуге, питања која се тичу личног статуса грађана, пребивалишта и држављанства, сервис везани за

издавање одређених врста дозвола, до пријављивања пореза и др. Посебно место заузима тзв. Интернет интеракција грађана, која даје могућност грађанима да искажу своје примедбе и сугестије, да добију потребна обавештења и сл.

Влада Републике Србије установила је Портал Е-управе Републике Србије (www.euprava.gov.yu). На овој веб страни грађани и правна лица могу да се информишу о сервисима, као што су на пример добијање извода из матичних књига, пријава промене пребивалишта, услуге у здравству, грађевинске дозволе, пријава пореза, накнада социјалне заштите, регистрација правних лица, јавне набавке, дозволе које се односе на животну средину, као и о органима Републике и локалне самоуправе.

- xxiii.** да се донесу потребни закони којима би се убрзало утврђивање одговорности правних лица за кривична дела корупције и обезбедило њихово ефикасно и адекватно кажњавање - укључујући новчано кажњавање – које ће уједно имати и сврху одвраћања од кривичног дела, у складу са Кривичноправном конвенцијом о корупцији (ЕТС бр. 173)

Степен испуњености: делимично испуњена

Министарство правде формирало је Радну групу за израду Закона о одговорности правних лица за кривична дела.

- xxiv.** да се приватни ревизори и рачуновође и други стручни саветници подстакну да јавном тужилаштву пријаве дела за која постоји сумња да се ради о корупцији, као и да се организује обука посвећена откривању и пријављивању кривичних дела корупције

Степен испуњености: делимично испуњена

У оквиру Пројекта ПАКО Србија затражена је од Савета Европе експертиза на Кривични законик и нови Законик о кривичном поступку, ради процене њихове усклађености са свим међународним стандардима у области борбе против корупције. Одржан је и округли сто коме су присуствовали експерти Савета Европе и правосудних органа Србије. Имајући у виду да је Министарство правде у оквиру овог пројекта добило експертизу на ова два закона и у односу на међународне стандарде у области борбе против високотехнолошког криминала и прања новца и финансирања тероризма, као и то да Република Србије треба да ратификује 2008. године неколико конвенција Савета Европе, изменама ових закона приступиће се на свеобухватан начин, ради њиховог усклађивања са релевантним међународним стандардима.

Завршетак процеса формирања Државне ревизорске институције очекује се средином 2008. године, када ће моћи да се оствари директна сарадња између државе и приватних професија у овој области.

Удружење рачуновођа и ревизора кроз своје програме обуке, стручне семинаре и свој часопис, доноси практичне примере и даје одговоре на питања која се јављају у пракси.

xxv. да се убрза процес оснивања националне ревизорске институције

Степен испуњености: делимично испуњена

Закон о Државној ревизорској институцији ступио је на снагу 29. новембра 2005. године. Овим законом основана је Државна ревизорска институција, као највиши државни орган ревизије јавних средстава у Републици и утврђена њена делатност, правни положај, надлежност, организација и начин рада. Према Уставу и према Закону, Институција је самосталан и независан државни орган.

Законом је прописано да је највиши орган Институције Савет, који који има пет чланова (председника, потпредседника и три члана). Савет Државне ревизорске институције изабран је 24. септембра 2007. године. Чланови Савета су функционери Институције, стално запослени у Институцији, а функција чланова Савет неспојива је са обављањем послова и функција у другим органима и организацијама или вршењем било каквих других плаћених дужности.

Поред чланова Савета, функционери Институције су и врховни државни ревизори. Планира се да се почетком 2008. године изврши избор врховних државних ревизора. Избор врховних државних ревизора и државних ревизора, сходно Закону мора се извршити у року од шест месеци од дана избора Савета, односно до 26. марта 2008. године. Актом Институције одређује се број врховних државних ревизора које има Институција.

Институција има председника Институције, потпредседника, Савет, ревизорске службе и пратеће службе, чије се формирање очекује у првој половини 2008. године.

Институција је дужна да донесе испитни програм образовања за стицање звања државни ревизор и овлашћени државни ревизор и да именује испитну Комисију у складу са овим законом, у року од две године од дана избора Савета. Овај програм треба да буде у складу са међународним стандардима, смерницама и документима за образовање државних ревизора.

Институција обавља своје активности на начин предвиђен својим пословником и у складу са Међународним рачуноводственим стандардима за јавни сектор, Међународним стандардима ревизије, као и домаћим прописима.

Имајући у виду недавно оснивање Државне ревизорске институције, све активности чланова Савета су биле усмерене на стварање материјалних

претпоставки за рад Институције, као и на извршавање задатака предвиђених законом у вези са почетком пословања.

У првој половини 2008. године активности Институције ће бити усмерене на наставак рада за обезбеђење услова за несметано функционисање (првенствено запошљавање и обука потребних кадрова).

За успостављање Институције очекује се техничка помоћ Европске уније (едукација кадрова и успостављање одговарајућих информационих технологија за ревизију), што ће створити услове за оспособљавање Институције за ревизију фондова Европске уније.

Савет предузима све активности на стварању услова за успостављање Институције и сматра да ће се исти створити у првој половини 2008. године.